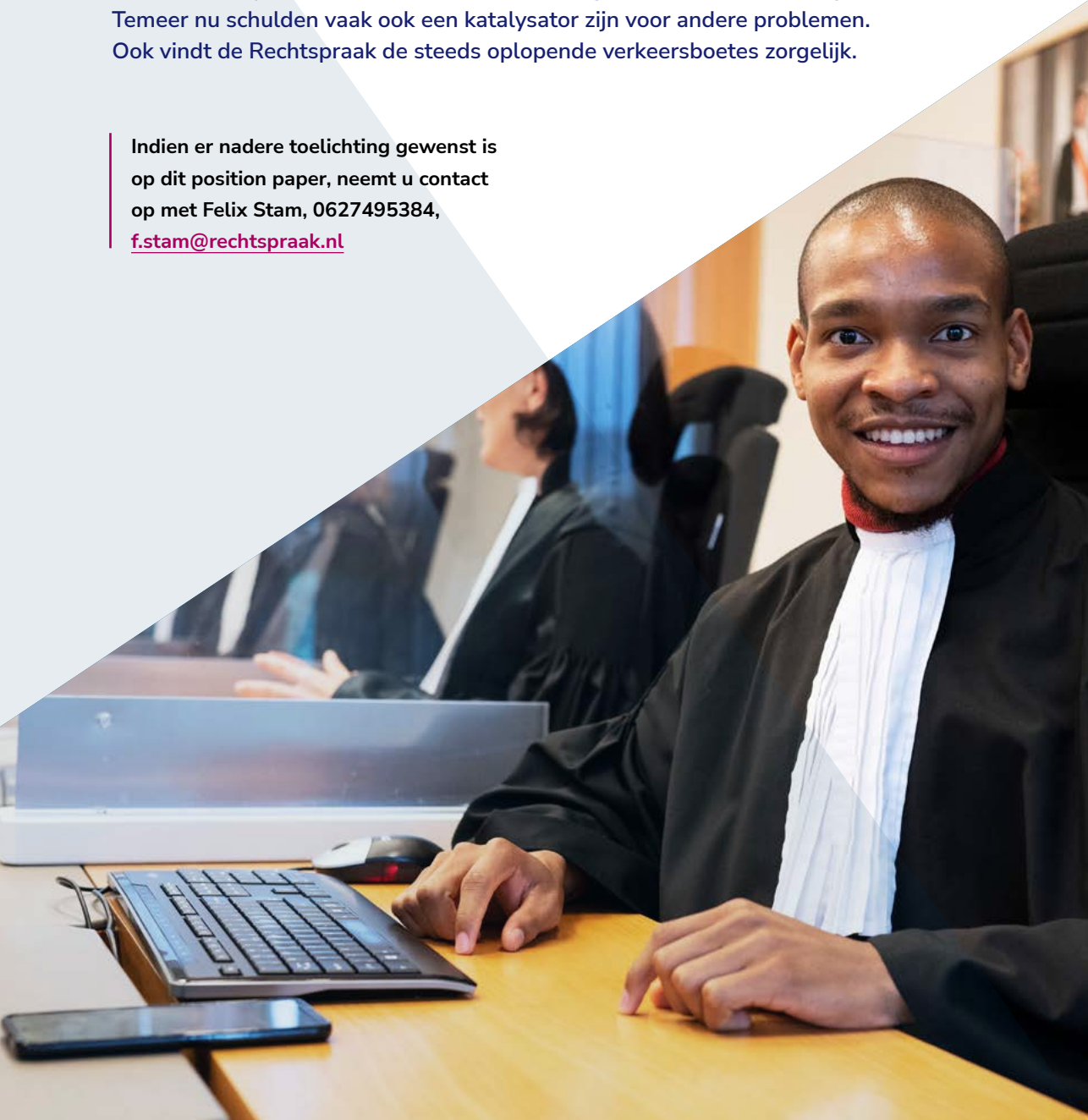

Position Paper Rechtspraak (Verkeers)boetes en olopende betalingsproblemen

De Rechtspraak maakt zich zorgen over de grote groep burgers met schulden die zich moeilijk staande kan houden in onze ingewikkelde samenleving. Temeer nu schulden vaak ook een katalysator zijn voor andere problemen. Ook vindt de Rechtspraak de steeds olopende verkeersboetes zorgelijk.

Indien er nadere toelichting gewenst is op dit position paper, neemt u contact op met Felix Stam, 0627495384, f.stam@rechtspraak.nl

De Rechtspraak pleit ervoor om de bevoegdheid van de civiele rechter tot het opleggen van een realistische betalingsregeling mogelijk te maken voor alle zaken waar voldoening van een ontstane betalingsachterstand wordt gevorderd. In de afgelopen decennia zijn er diverse wijzigingen doorgevoerd in het kader van de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften. De Rechtspraak vraagt de leden van de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie tegelijkertijd met klem om die menselijke maat ook voor ogen te blijven houden.

Hieronder een uiteenzetting van de zienswijze van de Rechtspraak ten aanzien van dit onderwerp.

Ontwikkelingen van de boetehoogte

Uit de evaluatie van de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (Wahv) die recent is uitgevoerd door de DSP-groep en De strafzaak (in opdracht van het WODC) blijkt dat diverse organisaties de tarieven en de ontwikkeling van de boetehoogte onwenselijk vinden: het is disproportioneel, ook in relatie tot andere boetesystemen, en draagt bij aan de almaar groeiende schuldenproblematiek bij kwetsbare groepen.

Zoals ook uit de evaluatie blijkt leiden de verhogingen van de boetes ertoe dat de hoogte daarvan uit de pas is gaan lopen met boetes die op basis van het strafrecht en het punitieve bestuursrecht worden opgelegd. Dit komt de maatschappelijke acceptatie niet ten goede. Daarnaast is het de vraag of de begrotingsredenen die mede ten grondslag liggen aan de verhoging van de tarieven van verkeersboetes in lijn zijn met het oorspronkelijke doel van de Wahv, namelijk de handhaving van verkeersvoorschriften. De Raad voor de rechtspraak (hierna: de Raad) vindt deze ontwikkelingen ten aanzien van de boetehoogte onwenselijk en heeft al in 2023 in zijn jaarverslag aandacht gevraagd voor de jaarlijkse indexering en de incidentele verhogingen van boetebedragen voor het overtreden van verkeersvoorschriften.

In het eerder aangehaalde jaarverslag heeft de Raad onder andere aandacht gevraagd voor de van rechtswege in werking tredende verhogingen van de boetebedragen bij niet-tijdige betaling van de boete (eerste verhoging van 50 procent en tweede verhoging van 100 procent van het boetebedrag en de eerdere verhoging). Zo kan een boete van 500 euro voor parkeren op een gereserveerde gehandicaptenparkeerplaats bijvoorbeeld met verhogingen oplopen tot 1.500 euro. Ter vergelijking: bij verhogingen in geval van niet-tijdige betaling van geldboetes die bij strafbeschikking (opgelegd door het OM) zijn opgelegd is de eerste keer sprake van een verhoging van 20 euro. Bij de tweede verhoging is sprake van een verhoging met een vijfde van het in totaal openstaand

bedrag met een minimum van 40 euro. Stel nu dat een strafbeschikking van 500 euro is opgelegd dan loopt dit bedrag met verhogingen op tot 'slechts' 624 euro.

Rechters die zich bezighouden met zaken over verkeersboetes (kantonrechters) worden soms geconfronteerd met schrijnende gevallen van mensen met schulden waarvan de (financiële) problemen door opgelegde verkeersboetes en verhogingen alleen maar groter zijn geworden. Het gaat dan vaak om mensen die vanwege financiële malaise om uiteenlopende redenen er te laat achter komen dat er boetes zijn opgelegd en vervolgens wegens niet of niet tijdige betaling daarvan geconfronteerd worden met verhogingen en met verdere stappen in een stringent inningstraject.

Gelukkig is er steeds meer oog voor dergelijke schrijnende gevallen, zo blijkt uit ontwikkelingen van de afgelopen tijd.

Rechtsbescherming

De Raad heeft al in 2022 in zijn jaarverslag aandacht gevraagd voor de werkwijze van zogenoemde no cure, no pay-bedrijven.

In het evaluatierapport worden zorgen geuit over de vraag of de huidige regeling een passende proceskostenvergoeding biedt voor no cure, no pay-rechtsbijstandsverleners. De onderzoekers bevelen aan hier nader onderzoek naar te doen. De Rechtspraak vindt dat de wettelijke regeling en recent ontwikkelde jurisprudentie daarover voldoende waarborgen bieden voor rechtsbijstandverleners. Zij hebben de mogelijkheid om op basis van hun bedrijfsmodel en inzicht in daadwerkelijk gemaakte kosten aan te tonen dat zij niet onder de wettelijke beperking van de hoogte van de proceskostenvergoeding vallen. Daarnaast merkt de Rechtspraak op dat de huidige regeling, ondanks de wettelijke beperking, kan leiden tot een substantiële vergoeding voor proceskosten. In de praktijk kan deze vergoeding oplopen tot 400 euro, voor doorgaans eenvoudige, standaardmatige en/of beperkte beroepschriften. Desalniettemin vindt de Rechtspraak het waardevol als nader onderzoek wordt gedaan naar de passendheid van de regeling.

Doorlooptijden

De Rechtspraak maakt graag van de gelegenheid gebruik om in dit position paper ook aandacht te vragen voor de doorlooptijden bij Mulderzaken. Voor de behandeling van Mulderzaken geldt dat – vanwege het grote aantal zaken – de redelijke termijn van berechting niet altijd wordt gehaald. Overschrijding van die termijn wordt op grond van vaste jurisprudentie gecompenseerd door verlaging van het boetebedrag. Dit in combinatie met het feit dat de beroepsgemachtigde (vaak de no cure, no pay rechtsbij-

standverlener) ook aanspraak kan maken op een proceskostenvergoeding kan een aanzuigende werking hebben op het instellen van beroep. Als gevolg van een toename van instroom groeit de werkvoorraad, waardoor – gelet op de capaciteitsproblemen binnen de Rechtspraak – zaken langer blijven liggen. Lange doorlooptijden hebben niet alleen gevolgen voor de maatschappij en de rechtzoekende, maar ook voor onze eigen organisatie. Zo worden momenteel soms extra zittingen – meer dan bij convenant is afgesproken – of zittingen met meer zaken ingepland door rechtbanken om voorraden weg te werken. Dat levert een grotere werkdruk op voor onder andere de kantonrechters die Mulderzaken behandelen en leidt ertoe dat in andere zaakstromen zaken langer blijven liggen.

Gelet op de toegenomen instroom aan zaken, de schaarse zittingscapaciteit en de toegenomen doorlooptijden vraagt de Rechtspraak aandacht voor de eerder geuite (en door de onderzoekers in de vorm van een aanbeveling (nr. 21) onderschreven) wens om, overeenkomstig het reguliere bestuursrecht, in bepaalde evidente gevallen af te kunnen zien van het houden van een zitting.

Afsluitend

De Rechtspraak vindt – zoals in dit position paper uiteengezet – de steeds oplopende verkeersboetes zorgelijk. In de afgelopen decennia zijn er diverse wijzigingen doorgevoerd in het Wahv-stelsel, zoals de invoering van de mogelijkheid om een betalingsregeling aan te gaan en het leveren van maatwerk bij schrijnende gevallen (waaronder schuldenproblematiek). De Rechtspraak is blij met veel van deze wijzigingen, vraagt de leden van de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie tegelijkertijd met klem om die menselijke maat ook voor ogen te blijven houden.

Met name waar het gaat om de boetehoogte en de indexering/verhogingen daarvan in zijn algemeenheid en de verhogingen van de boetebedragen bij niet-tijdige betalingen.